

# کاسب ایده آل

(رموز موفقیت در تجارت)

مؤلف: احمد حاتمی مهرورز

|                     |                                                                   |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------|
| سروشنامه            | : حاتمی مهرورز، احمد، ۱۳۹۰ -                                      |
| عنوان و نام پدیدآور | : کاسب ایده‌آل: رموز موفقیت در تجارت / نویسنده احمد حاتمی مهرورز. |
| مشخصات نشر          | : تهران: رافع، ۱۳۹۰.                                              |
| مشخصات ظاهری        | : ۳۲۲ ص.                                                          |
| شابک                | : 978-964-6378-32-2                                               |
| وضعیت فهرست‌نویسی   | : فیبا                                                            |
| عنوان دیگر          | : رموز موفقیت در تجارت.                                           |
| موضوع               | : کسب و کار - جنبه‌های مذهبی -- اسلام                             |
| موضوع               | : اخلاقی کسب و کار -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام                     |
| موضوع               | : بازرگانی (فقه)                                                  |
| موضوع               | : فقه جعفری -- رساله عملیه                                        |
| رده‌بندی کنگره      | : ۱۳۹۰ ک ۲ ح ۶۵ / ۲۵۴ BP                                          |
| رده‌بندی دیگری      | : ۴۹۷ / ۶۵۵                                                       |
| شماره کتابشناسی ملی | : ۲۳۴۳۸۹۸                                                         |

### کاسب ایده‌آل

مؤلف: احمد حاتمی مهرورز

ناشر: انتشارات رافع

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۰

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۷۸-۳۲-۲

## فهرست مطالب

|    |                                                                       |
|----|-----------------------------------------------------------------------|
| ۸  | پیشگفتار.....                                                         |
| ۱۲ | (رموز موفقیت انسانهای موفق و کاسب ایده آل - شناخت ذوق و استعداد)..... |
| ۱۳ | از دفتر خاطرات یک نقاش هنرمند.....                                    |
| ۱۵ | انتخاب شغل.....                                                       |
| ۱۶ | همت.....                                                              |
| ۱۸ | همت بلند.....                                                         |
| ۱۹ | داستان.....                                                           |
| ۲۰ | چگونه بلند همت شویم؟.....                                             |
| ۲۸ | دشمنی بلند همتی.....                                                  |
| ۳۱ | کار.....                                                              |
| ۳۴ | شاهکارهای زندان.....                                                  |
| ۳۴ | سخنان پیامبر درباره کارگر.....                                        |
| ۳۶ | اقسام کار.....                                                        |
| ۳۷ | کیفیت کار.....                                                        |
| ۳۸ | سخن عاشقانه.....                                                      |
| ۳۹ | ارزش کار و کمک به همسر در خانه.....                                   |
| ۴۱ | چگونه کیفیت کارها را می توان بالا برد.....                            |
| ۴۶ | استقامت و پایداری.....                                                |
| ۴۸ | ویژگی های یک کاسب موفق و خوب (حسن خلق).....                           |
| ۴۹ | تواضع و فروتنی.....                                                   |
| ۵۱ | آثار تواضع.....                                                       |
| ۵۳ | رایزنی و مشورت کلید تصمیم گیری.....                                   |
| ۵۴ | فوائد و آثار و حکمت های نهفته در شورا.....                            |
| ۵۵ | ویژگی ها و صفات مشاورین.....                                          |
| ۵۶ | شرح صدر داشتن و بردبار بودن.....                                      |
| ۵۷ | جلوه های شرح صدر.....                                                 |
| ۵۸ | اعتماد به نفس.....                                                    |
| ۶۰ | دو خط موازی.....                                                      |
| ۶۲ | امین بودن.....                                                        |
| ۶۲ | امانت داری در روایات.....                                             |
| ۶۴ | راستی.....                                                            |
| ۶۷ | - نیت.....                                                            |
| ۶۷ | - اخلاص در عمل.....                                                   |
| ۶۸ | - خدمت به خلق.....                                                    |
| ۶۹ | عدل - انصاف.....                                                      |

|     |                                                                |
|-----|----------------------------------------------------------------|
| ۷۰  | از کسب و کار حرام باید دوری کرد                                |
| ۷۱  | پس دادن مال حرام                                               |
| ۷۱  | سحرخیزی و نماز شب                                              |
| ۷۳  | تهجد                                                           |
| ۷۳  | صبح زود به دنبال کار رفتن                                      |
| ۷۴  | سحرخیزی و مشورت                                                |
| ۷۵  | امید انگیزه تحرک‌ها                                            |
| ۷۶  | عفریت یأس و نومیدی                                             |
| ۷۶  | یأس از دیگران                                                  |
| ۷۷  | کرم خدا و کرم مردم                                             |
| ۷۸  | شکر                                                            |
| ۸۰  | شکر مخلوق                                                      |
| ۸۱  | در حقیقت شکر                                                   |
| ۸۲  | نظم و انضباط:                                                  |
| ۸۴  | روزی و رزق                                                     |
| ۸۷  | دعای رسول اکرم (ص) برای گشایش روزی و رفع هموم                  |
| ۸۸  | برنامه هشتگانه برای جلب روزی و وسعت آن                         |
| ۸۹  | لقمه حلال                                                      |
| ۹۲  | علم اقتصاد                                                     |
| ۹۲  | اسلام و اقتصاد                                                 |
| ۹۴  | پیدایش و سیر تکاملی اقتصاد                                     |
| ۹۵  | انبیاء یا پایه‌گزاران اقتصاد بشری                              |
| ۹۷  | تجارت در قرآن                                                  |
| ۹۷  | تجارت در روایات                                                |
| ۹۸  | تارک کسب و کار دعایش مستجاب نمی‌گردد                           |
| ۹۸  | جهاد در راه خدا                                                |
| ۹۹  | آیا دوست دارید خدا را این چنین ملاقات کنید؟                    |
| ۹۹  | آیا شما از مورچه کمترید؟                                       |
| ۱۰۰ | آخرت‌طلبی به واسطه کسب مال                                     |
| ۱۰۰ | انبیاء و اولیاء کار می‌کردند و از دست‌رنج خود ارتزاق می‌نمودند |
| ۱۰۱ | کسب و کار از نظر فلاسفه و دانشمندان جهان                       |
| ۱۰۴ | پاسداران سخن                                                   |
| ۱۰۸ | مکاسب                                                          |
| ۱۰۹ | فی المکاسب                                                     |
| ۱۰۹ | راه‌های معاملات                                                |
| ۱۱۰ | تفسیر معنی ولایات                                              |

|     |                                                   |
|-----|---------------------------------------------------|
| ۱۱۱ | و اما تفسیر تجارت‌ها                              |
| ۱۱۲ | و اما تفسیر اجارات                                |
| ۱۱۴ | و اما تفسیر و شرح صناعات                          |
| ۱۱۵ | و جوه اخراج اموال و انفاق آن‌ها                   |
| ۱۱۶ | آنچه خوردنش برای انسان حلال است                   |
| ۱۱۶ | اما آنچه خوردنش حلال است از گوشت جانوران          |
| ۱۱۶ | و اما آنچه از تخم پرنده‌ها خوردنش حلال است        |
| ۱۱۷ | آنچه از شکار دریا خوردنش حلال است                 |
| ۱۱۷ | آنچه از نوشابه‌ها جایزند                          |
| ۱۱۷ | آنچه از پوشیدنی جائز است                          |
| ۱۱۷ | آنچه از نکاح کردن رواست                           |
| ۱۱۷ | و اما آنچه از ملک و خدمه جائز است                 |
| ۱۱۹ | الحديث ۲                                          |
| ۱۱۹ | الحديث ۳                                          |
| ۱۲۰ | الحديث ۴                                          |
| ۱۲۱ | احکام تجارت (خرید و فروش)                         |
| ۱۲۱ | فصل اول: در تجارت                                 |
| ۱۲۲ | اول: واجب                                         |
| ۱۲۳ | دوم: مستحب                                        |
| ۱۲۳ | سوم: مباح                                         |
| ۱۲۳ | چهارم: مکروه                                      |
| ۱۲۴ | پنجم: حرام                                        |
| ۱۲۵ | استفتاء                                           |
| ۱۲۵ | اعیان نجس                                         |
| ۱۲۶ | مسکرات                                            |
| ۱۲۷ | (خرید و فروش اعیان نجس) استفتائات مقام معظم رهبری |
| ۱۳۱ | خرید و فروش آلات لهو                              |
| ۱۳۳ | (موسیقی و غنا) استفتائات مقام معظم رهبری          |
| ۱۴۴ | قمار                                              |
| ۱۴۴ | (شطرنج و آلات قمار - شطرنج) استفتاء               |
| ۱۴۵ | آلات قمار                                         |
| ۱۴۷ | بخت‌آزمایی                                        |
| ۱۵۰ | فروختن مال غصبی                                   |
| ۱۵۰ | خرید و فروش مجسمه                                 |
| ۱۵۱ | (نقاشی و مجسمه‌سازی) استفتاء                      |
| ۱۵۳ | (خرید و فروش ژورنال لباس) استفتاء                 |
| ۱۵۴ | آنتن‌های ماهواره‌ای                               |

|     |                                             |
|-----|---------------------------------------------|
| ۱۵۶ | ..... (شغل‌های مختلف) استفتاء               |
| ۱۵۹ | ..... اجرت گرفتن در برابر واجبات            |
| ۱۵۹ | ..... احتکار و اسراف                        |
| ۱۶۱ | ..... کاسب متقی                             |
| ۱۶۲ | ..... شرایط فروشنده و خریدار                |
| ۱۶۳ | ..... شرایط جنس و عوض آن                    |
| ۱۶۵ | ..... صیغه خرید و فروش                      |
| ۱۶۶ | ..... مسائل اختصاصی                         |
| ۱۶۶ | ..... خرید و فروش میوه‌ها                   |
| ۱۶۷ | ..... در این موارد خرید و فروش مکروه است:   |
| ۱۶۷ | ..... آداب خرید و فروش                      |
| ۱۶۸ | ..... احکام خرید و فروش                     |
| ۱۶۹ | ..... احکام معامله‌ی نسبه                   |
| ۱۷۰ | ..... استفتاء                               |
| ۱۷۰ | ..... قرآن و تنظیم اسناد تجاری              |
| ۱۷۲ | ..... هجده دستور درباره‌ی تنظیم اسناد تجاری |
| ۱۷۵ | ..... معامله سلف                            |
| ۱۷۵ | ..... احکام معامله سلف                      |
| ۱۷۶ | ..... کسب حلال و حرام                       |
| ۱۷۷ | ..... خوردن مال حرام و رشوه                 |
| ۱۷۷ | ..... رشوه گرفتن                            |
| ۱۷۸ | ..... رشوه گناهی بزرگ و پلید                |
| ۱۷۹ | ..... (رشوه) استفتائات مقام معظم رهبری      |
| ۱۸۲ | ..... مأمور خرید و فروش                     |
| ۱۸۴ | ..... غش در معامله                          |
| ۱۸۷ | ..... کم‌فروشی                              |
| ۱۸۸ | ..... فساد اقتصادی ما در همه مفاصل          |
| ۱۹۱ | ..... ربا                                   |
| ۱۹۱ | ..... ربا در قرآن                           |
| ۱۹۳ | ..... ربا در روایات                         |
| ۱۹۴ | ..... معامله‌ی ربوی                         |
| ۱۹۵ | ..... خرید و فروش                           |
| ۱۹۶ | ..... خرید و فروش چک و سفته                 |
| ۱۹۷ | ..... مسائل متفرقه‌ی خرید و فروش            |
| ۱۹۷ | ..... استفتاء                               |
| ۱۹۸ | ..... (احکام ربا) استفتائات مقام معظم رهبری |

|     |       |                                                         |
|-----|-------|---------------------------------------------------------|
| ۲۰۲ | ..... | خيارات                                                  |
| ۲۰۴ | ..... | احكام خيارات                                            |
| ۲۰۶ | ..... | بيع شرط                                                 |
| ۲۰۷ | ..... | (خريد و فروش طلا، نقره و پول) استفتائات مقام معظم رهبري |
| ۲۰۹ | ..... | مسائل متفرقه تجارت                                      |
| ۲۱۲ | ..... | (تجارت با غيرمسلمان) استفتاء                            |
| ۲۱۵ | ..... | كار كردن در دولت ظالم                                   |
| ۲۱۶ | ..... | (خريد و فروش لباس هاي زنانه)                            |
| ۲۱۷ | ..... | تقليد از فرهنگ غربي                                     |
| ۲۱۸ | ..... | مصرف دخانيات و مواد مخدر                                |
| ۲۲۰ | ..... | مذمت همنشيني با فاسقان                                  |
| ۲۲۰ | ..... | سرمايه عمرگران ترين سرمايه است                          |
| ۲۲۳ | ..... | (تراشيدن ريش) استفتاء                                   |
| ۲۲۵ | ..... | شفعه                                                    |
| ۲۲۶ | ..... | شرکت                                                    |
| ۲۲۷ | ..... | مُضاربه                                                 |
| ۲۲۸ | ..... | شرایط مضاربه                                            |
| ۲۳۰ | ..... | احكام مضاربه                                            |
| ۲۳۱ | ..... | ضمان عامل و عدم آن                                      |
| ۲۳۲ | ..... | اجاره                                                   |
| ۲۳۲ | ..... | احكام اجاره                                             |
| ۲۳۴ | ..... | استفتائات                                               |
| ۲۳۵ | ..... | جُعَاله                                                 |
| ۲۳۵ | ..... | فرق بين اجاره و جُعَاله                                 |
| ۲۳۵ | ..... | اقسام جُعَاله                                           |
| ۲۳۵ | ..... | دو مسأله                                                |
| ۲۳۶ | ..... | سرقفلي                                                  |
| ۲۳۷ | ..... | قَرْض                                                   |
| ۲۳۸ | ..... | احكام قرض                                               |
| ۲۴۰ | ..... | استفتاء                                                 |
| ۲۴۱ | ..... | رهن                                                     |
| ۲۴۱ | ..... | استفتاء                                                 |
| ۲۴۳ | ..... | حواله                                                   |
| ۲۴۳ | ..... | ضمان                                                    |
| ۲۴۴ | ..... | احكام ضمان                                              |
| ۲۴۴ | ..... | كفالت                                                   |
| ۲۴۵ | ..... | وكالت                                                   |

|     |                                              |
|-----|----------------------------------------------|
| ۲۴۶ | احکام وکالت                                  |
| ۲۴۸ | خَجَر                                        |
| ۲۴۹ | ودیعه (امانت)                                |
| ۲۴۹ | احکام امانت‌داری                             |
| ۲۵۰ | غاریه                                        |
| ۲۵۰ | مزارعه                                       |
| ۲۵۱ | احکام مزارعه                                 |
| ۲۵۲ | مُسَاقَات                                    |
| ۲۵۲ | چند مسأله                                    |
| ۲۵۴ | استفتاء                                      |
| ۲۵۵ | نذر                                          |
| ۲۵۶ | استفتاء                                      |
| ۲۵۷ | کَفَّارَه تَخْلُف نذر                        |
| ۲۵۸ | صدقه                                         |
| ۲۵۹ | احکام صدقه                                   |
| ۲۵۹ | هبه                                          |
| ۲۶۰ | صَلَح                                        |
| ۲۶۱ | خمس                                          |
| ۲۶۴ | خمس منفعت کسب                                |
| ۲۶۴ | مخارج سال                                    |
| ۲۶۵ | سال خمس                                      |
| ۲۶۵ | مالی که از راه‌های زیر بدست بیاید خمس ندارد: |
| ۲۶۵ | چند مسأله                                    |
| ۲۶۶ | استفتاء                                      |
| ۲۶۷ | خمس سرمایه                                   |
| ۲۶۷ | استفتاء                                      |
| ۲۶۷ | معدن                                         |
| ۲۶۸ | مال حلال مخلوط به حرام                       |
| ۲۶۹ | جواهری که با غواصی بدست آمده                 |
| ۲۶۹ | غنیمت                                        |
| ۲۷۰ | زمینی که کافر ذمی از مسلمانی خریداری کند     |
| ۲۷۰ | پیامدهای ندادن خمس                           |
| ۲۷۱ | مصرف خمس                                     |
| ۲۷۲ | شرایط سیدی که می‌توان به او خمس داد          |
| ۲۷۲ | استفتاء                                      |
| ۲۷۲ | انفال                                        |

|     |                                       |
|-----|---------------------------------------|
| ۲۷۳ | ..... زکات                            |
| ۲۷۴ | ..... موارد وجوب زکات اموال           |
| ۲۷۴ | ..... حد نصاب                         |
| ۲۷۴ | ..... نصاب غلات                       |
| ۲۷۵ | ..... مقدار زکات غلات                 |
| ۲۷۶ | ..... نصاب دام‌ها و مقدار زکات آن     |
| ۲۷۸ | ..... نصاب طلا و نقره                 |
| ۲۷۸ | ..... احکام زکات                      |
| ۲۷۹ | ..... مصرف زکات                       |
| ۲۸۰ | ..... احکام مصرف زکات                 |
| ۲۸۲ | ..... مستحبات پرداخت زکات             |
| ۲۸۲ | ..... زندگی دنیا                      |
| ۲۸۳ | ..... دنیا جز متاع فریب نیست          |
| ۲۸۴ | ..... زندگی پاکیزه                    |
| ۲۸۵ | ..... نتیجه دنیاپرستی                 |
| ۲۸۶ | ..... یک میلیارد با شما درد دل می‌کند |
| ۲۸۷ | ..... احساس نقصان                     |
| ۲۸۸ | ..... منابع کتاب                      |

### پیشگفتار

همانطوری که در مکتب عالی قرآن و دین مبین اسلام قوانین و دستورهای برای عبادات از قبیل نماز و روزه و حج و جهاد و امر به معروف و نهی از منکر و ... به منظور تربیت عملی انسان برای رسیدن به کمال انسانیت تدوین و بیان شده. برای بهبود بخشیدن به زندگی آنان و به منظور ایجاد یک جامعه منظم و فعال و متحرک و سربلند برای اقتصاد و کسب و کار و تجارت و معاملات و تعهدات بر پایه عدل و انصاف که شامل برنامه‌های فردی و خانوادگی و اجتماعی می‌باشد قوانین و دستوراتی بر مبنای قرآن و عترت (که مفسران واقعی قرآن در عالم می‌باشند) بنام مکاسب (علم اقتصاد و کسب و کار و تجارت) بیان فرموده تا انسان‌ها بویژه مسلمانان هم جامعه‌ای سالم و زندگی سعادت‌مندانه و ایده‌آل داشته باشند و هم چنانچه برای خوشنودی خدا و خدمت به مردم و به حد اعتدال توسعه دادن به زندگی خود و خانواده باشد خود نیز از زمره بهترین عبادات خواهد بود. چنانکه مربی نمونه خاتم پیغمبران الکوی انسان‌های کامل در هر زمان حضرت محمد صلی‌الله علیه و آله فرمودند: (العبادة سبعون جزءً افضلها طلب الحلال)<sup>۱</sup> (عبادت و بندگی خدا هفتاد جزء است و بهترین آن‌ها کار کردن و آماده کردن وسائل زندگی و بدست آوردن مخارج لازم از راه حلال و صحیح می‌باشد) چون علم مکاسب گسترده و دارای ابواب و مسائلی است که برای همگان ممکن است تحصیل آن میسر نباشد و از طرفی برای کلیه تجار و کسبه و حتی هر کسی که در جامعه مجبور است داد و ستد و معاملات و تعهداتی داشته باشد برای اینکه معاملاتش صحیح و بر مبنای اصول اسلامی باشد تا هلاک نشود. چنانچه حضرت امام صادق علیه‌السلام فرمودند:

(کسی که می‌خواهد خرید و فروش کند باید احکام آن را یاد بگیرد و اگر پیش از یاد گرفتن احکام آن، خرید و فروش کند بواسطه معامله‌های باطل و شبهه‌ناک به هلاکت می‌افتد)

و بفتوای مراجع عظام و حضرت امام راحل که در مسأله ۲۰۵۱ فرمودند:  
(یاد گرفتن احکام معاملات به قدری که مورد احتیاج است لازم است)  
لذا بدین منظور خلاصه‌ای از مکاسب (یعنی احکام معاملاتی که معمولاً مورد احتیاج هر مسلمان و تاجر و کاسب می‌باشد) (به فتوای حضرت امام راحل (ره) و استفتاءات مقام معظم رهبری حضرت آیه‌الله خامنه‌ای مدّظله‌العالی و بعضی مراجع عظام) و فضیلت و برتری کسب و کار و تجارت بر سایر عبادات از آیات و روایات و دانشمندان و شعرا به طور اختصار در این کتاب بیان شده. امید است مورد رضای خداوند متعال و استفاده همگان قرار گیرد.

احمد حاتمی مهرورز

قال رسول الله (صلی الله علیه و آله):

رَحِمَ اللهُ امْرَءًا اكْتَسَبَ طَيِّبًا وَ انْفَقَ قَصْدًا وَ قَدَّمَ فَضْلًا لِيَوْمٍ فَقَرَهُ وَ حَاجَتَهُ.

خدا رحمت کند کسی را که کسب حلال کند و باعتدال خرج کند و مازاد آنرا برای روز تنگدستی و حاجت از پیش فرستد. (نهج الفصاحه، حدیث ۱۶۵۲)

مدارک اسلامی بما نشان می‌دهد که اسلام دینی است عقلی و فطری، اسلام یعنی دین علم و دانش. اسلام یعنی دین کار و صنعت، اسلام می‌گوید: لیس للانسان الا ما سعی<sup>۱</sup> و معتقد است که (من لامعاش له لامعاد له) و مکرر در قرآن ایمان را مقرون بعمل صالح قرار داده، پیروان اسلام علاوه بر اینکه نباید از دیگران عقب بمانند باید سعی و کوشش کنند تا از نظر علمی و صنعتی و کارهایی که مورد رضای خداست و فرد یا جامعه اسلامی را به تکامل و عزت و سربلندی می‌رساند پیشرفت نموده و به (الاسلام یعلوا و لایعلی علیه) جامعه‌ی عمل پیوشانند.

پیامبر اسلام هر دانشی که سعادت دنیا و آخرت انسان را تأمین کند بر مسلمانان فرض و مسلمین را به تحصیل آن‌ها ترغیب نموده و فرموده: طلب العلم فریضة علی کل مسلم. یعنی تحصیل دانش برای هر مسلمانی لازم است و خداوند متعال قبل از هرچیزی برای تشویق مردم به علم و دانش در آغاز بعثت پیامبر عظیم‌الشان خود خاتم‌النبین حضرت محمد بن عبدالله (ص) در سوره علق بعد از نعمت هستی نعمت علم و دانش را تذکر داد، و فرمود: اقرء و ربک الاکرم، الذی علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم<sup>۲</sup>. معلوم می‌شود در نظر اسلام علم از سایر نعمت‌ها برتر است. (مقصود از این آیه آنستکه خدا فرموده ما انسان را از نطفه که پست‌ترین هستی است به کمال هستی که علم باشد رسانیدیم).

و در سوره یونس آیه ۵ فرموده: هو الذی جعل الشمس ضیاءاً و القمر نوراً و قدره منازل لتعلموا عدد السنین و الحساب .... یعنی خداوند متعال قرار داد منظومه‌ی شمسی را و آفتاب و ماه را روشن گردانید و ترتیبی برای سیر آن‌ها قرار داد تا شما دارای علم حساب و هیئت بشوید و نیز در سوره طلاق آیه ۱۲ فرمود: الله الذی خلق

۱- نجم آیه ۲۹

۲- علق آیه ۵-۴-۳

سبع سموات و من الارض مثلهنّ يتنزّل الامر بينهنّ لتعلموا .... (یعنی حق تعالی تمام آسمان‌ها و زمین‌ها را ایجاد کرد و امور بین آن‌ها را مرتب گردانید تا شما دانا شوید) و بدانید که خداوند بر همه چیز قادر است و علم او به هر چیزی احاطه دارد) و نیز در سوره مجادله آیه ۱۱ می‌فرماید: (یرفع الله الذین آمنوا منکم و الذین اوتوا العلم درجات) یعنی خدا بالا می‌برد درجات آنانکه اهل ایمان و دانش باشند.

و رسول اکرم (ص) فرمود: (اطلبوا العلم و لو بالسین) یعنی تحصیل دانش کنید اگرچه آن دانش در چین باشد (و معلوم است که علم نماز و روزه در چین نبوده بلکه مقصود رسول خدا آنستکه هر دانشی که مفید است در هر جای عالم باشد بیاموزید و باز فرمود: (لو کان العلم فی الثریا لتناله رجال من امتی) یعنی اگر دانش در ثریا باشد مردان باهمتی از امت من به آن می‌رسند و نیز فرمود: (نوم العالم خیر من عبادة الجاهل) یعنی خواب دانشمند بهتر از عبادت جاهل است و آیات و روایات دیگر در این زمینه بسیار است.

اسلام به تحصیل دو علم که مجمع تلم علوم است ترغیب داده و پیامبر اکرم (ص) فرموده:

(العلم علما علم الادیان و علم الابدان) یعنی دانش محل توجه دو علم است علم ادیان که خدانشناسی و علمی است که انسان را به کمالات معنوی و اخروی می‌رساند و علم ابدان علم طب و اقتصاد و علمی است که انسان را به کمالات دنیوی که مقدمه رسیدن به کمالات اخروی است نیز سوق می‌دهد.

## رموز موفقیت انسانهای موفق و کاسب ایده‌آل

### ۱- شناخت ذوق و استعداد

(یا ایها الذین آمنوا علیکم انفسکم) ای گروهندگان بر شما باد تفکر در نفس خود (خود را بشناسید) (مائده- ۱۰۵)

در هر سری شوربخت، خوشبخت کسی است که ذوقش را دریابد. خداوند متعال خالق انسان همه را یکنواخت نیافریده و در همه افراد بشر توانایی همه کار بودیعت ننهاده است بلکه برای گردش چرخهای اجتماع افراد را با ذوق و استعداد و سلیقه‌های مخصوصی آفریده است تا که هر یک رشته‌ای را دنبال کند که استعداد و ذوق آن را دارد و کاری را انجام دهد که از عشق باطن و نیروی فطری او سرچشمه می‌گیرد.

پاره‌ای از شکست‌ها و ناکامی‌های افراد مخصوصاً جوانان معلول انحراف از این اصل مسلم است، که گاهی در اثر دلسوزی‌ها و تربیت‌های نادرست و تبلیغات غلط دنبال کاری می‌روند که برخلاف ذوق و استعداد آنهاست و این کار باعث می‌شود علاوه بر اینکه موفق نمی‌شوند از کارهایی که شایستگی و برازندگی آن را دارند باز می‌مانند.

آنها این اصل مسلم را فراموش کرده‌اند که: در هر سری شوربخت، خوشبخت کسی است که ذوقش را دریابد.

سخت‌ترین ضربه به پیشرفت و کامیابی یک فرد دانشجو و کاسب این است که بدون اینکه استعداد خود را بسنجد، بدون مطالعه دقیق رشته و کاری را تعقیب کند که ذوق آن را ندارد.

جوانی که ذوق ادبی دارد از گفتار و قلم او ادب و شعر می‌بارد و فکر ریاضی او بسیار ناچیز است کامیابی او بطور مسلم در غیر رشته ادبی رضایت‌بخش نخواهد بود.